

EEN GROTE WAAIER  
ZUIVERHEID



STICHTING DAG LOCHEM

AVOND VAN DE POËZIE  
27 JANUARI 2005

## VERTREK VAN DOCHTERS

Ze moesten inderdaad gaan, ik heb het gezien  
aan hun gezichten die langzaam veranderden  
van die van kinderen in die van vrienden,  
van die van vroeger in die van nu.

En gevoeld en geroken als ze me kusten,  
een huid en een haar die niet meer voor mij  
waren bedoeld, niet zoals vroeger,  
toen we de tijd nog hadden.

Er was in ons huis een wereld van verlangen,  
geluk, pijn en verdriet gegroeid, in hun  
kamers waarin ze verzamelden wat ze mee  
zouden nemen, hun herinneringen.

Nu ze weg zijn kijk ik uit hun ramen en zie  
precies dat zelfde uitzicht, precies die  
zelfde wereld van twintig jaar her,  
toen ik hier kwam wonen.

Rutger Kopland

keuze: Peter Paap

In deze bundel zijn de gedichten opgenomen die door negen stad- en streekgenoten werden gekozen en voorgedragen op de Avond van de Poëzie 2005 in de Synagoge te Lochem ter gelegenheid van de Nationale Gedichtendag.

Vormgeving: Roelof Wullink  
Gezet uit de Seria van Martin Majoor

## ORKANEN

Alles is genummerd en in kaart gebracht  
Nederland is opgedeeld, verhuurd, verkocht,  
verpacht  
Geregeld, betegeld, ingepolderd, afgewerkt en  
uitgedacht.  
Naar elk dorp een weg, een bord voor elk gevaar.  
De Wegenwacht voor pech en keurig naast elkaar  
Liggen wegen voor auto's, paden voor fietsers, het  
trottoir.

Een park voor de leeuwen, de herten in een kamp.  
De kruimels voor de spreeuwen, de muisjes  
aangestampt  
En de koe in de kinderboerderij zegt boe !

Ik hou van orkanen met mooie meisjesnamen  
Van brakende vulkanen die uit hun slaap zijn  
opgestaan.  
Ik hou van te veel van het goede, van nog echter dan  
echt  
Ik hou van iedereen die nog meent wat hij zegt.

Voor elk probleem een talkshow, een theater voor  
de lach.  
Voor elke klacht wel een bureau met een slagzin en  
een vlag.  
En vrouwen bellen vrouwen, bellen mannen  
Bellen meiden, bellen bakvissen, doe en dag.

Bejaarden bij bejaarden, voor elke handicap een groep.  
Ontaarden bij ontaarden en allesbranders voor de  
troep.  
De tuintjes aangeschoffeld  
En de gekken weggemoffeld in het bos.  
Voor elke twijfel een geloof, voor elke angst een  
therapie.  
Alle pijn verdoofd en op verzoek euthanasie.  
Als de dood voor het leven staan we laf  
Met één been in het graf.

Ik hou van hoog van de toren  
Van het kaf en het koren.  
Ik hou van trots in de branding  
Van de hak op de tak.  
Ik hou van de glazen en het gedonder  
Van erop en van eronder.  
Ik hou van geld over de balk  
En van geen stuiver op zak.

Ik hou van orkanen met mooie meisjesnamen  
Van brakende vulkanen die uit hun slaap zijn  
opgestaan.  
Ik hou van te veel van het goede, van nog echter dan  
echt  
Ik hou van iedereen die nog meent wat hij zegt.

Harrie Jekkers

keuze: Peter Paap

## HET BOEGBEELD: DE ZIEL

Dit is mijn lot: gebeeldhouwd voor den boeg,  
Den scheepsromp achter mij te moeten volgen;  
Mijn zegetocht over knielende golven  
Aan 't schip te moeten danken dat mij droeg.

Wel leef ik 't zwerven liever dan het vaster  
Landlijk geluk, dat wortelt als een boom  
In één trouw, voor één einder; mijn driemaster  
Draagt me in de drift van iedren wereldstroom.

Liefkoozingen van alle golven schuimen  
Over mijn borst en bevleken mij niet.  
Volgende reinigen van voorge, zij ontruimen  
Mij snel, mijn vreugd blijft vrij van hun verdriet.

Ik zal nooit van een houden, zij zijn alle  
Even witwoedend, even snel weer grijs.  
Ik lok, zij streelen, laat ze los, zij vallen  
In met het koor, dat sterft achter mijn reis.

Geen vrouw leed liefde zoo gelijk bewogen  
In drift, als ik de zee: zijn ademtocht  
Houdt mij beurtelings bukkend en opgetogen,  
Geen man heeft machtiger zijn bruid bezocht.

J. Slauerhoff

keuze: Peter Paap

## MIJN STETTL

in mijn stadje  
staat geen standbeeld om hen te gedenken  
hun geroezemoes  
op sjabbes  
in sjoel  
aan het zindelijke grachtje  
is verstomd

er huizen vuile boeken  
die hun herinnering trachten te verstoppen  
het gesmoes van kinderen  
op de plek van 't cheider  
wordt bedolven  
onder zedige perkjes  
van groenten en bloemen

er is nog een begraafplaats  
met hebreeuwse tekens  
waaronder doden zich keren in hun graf  
hun protest wordt overreden  
door donderende wagens  
gelukkig zijn ze gewoon gestorven

Rivkah Green

keuze: Jan Bargeman

## HET LIED DER ACHTTTIEN DODEN

Een cel is maar twee meter lang  
en nauw twee meter breed,  
wel kleiner nog is het stuk grond  
dat ik nu nog niet weet,  
maar waar ik naamloos rusten zal,  
mijn makkers bovendien,  
wij waren achttien in getal,  
geen zal den avond zien.

O lieflijkheid van lucht en land,  
van Holland's vrije kust,  
eens door den vijand overmand  
had ik geen uur meer rust.  
Wat kan een man oprecht en trouw,  
nog doen in zulk een tijd?  
Hij kust zijn kind, hij kust zijn vrouw  
en strijdt den ijdlen strijd.

Ik wist de taak die ik begon,  
een taak van moeiten zwaar,  
maar 't hart dat het niet laten kon  
schuwt nimmer het gevaar;  
het weet hoe eenmaal in dit land  
de vrijheid werd geëerd,  
voordat een vloekb're schennershand  
het anders heeft begeerd.

Voordat die eden breekt en bralt  
het miss'lijk stuk bestond

en Holland's landen binnenvalt  
en brandschat zijnen grond;  
voordat die aanspraak maakt op eer  
en zulk Germaans gerief,  
ons volk dwong onder zijn beheer  
en plunderde als een dief.

De Rattenvanger van Berlijn  
pijpt nu zijn melodie, -  
zo waar als ik straks dood zal zijn,  
de liefste niet meer zie  
en niet meer breken zal het brood  
noch slapen mag met haar -  
verwerp al wat hij biedt of bood,  
de sluwe vogelaar.

Gedenkt, die deze woorden leest  
mijn makkers in den nood  
en die hen nastaan 't allermeest  
in hunnen rampspoed groot,  
gelijk ook wij hebben gedacht  
aan eigen land en volk -  
er daagt een dag na elken nacht,  
voorbij trekt ied're wolk.

Ik zie, hoe 't eerste morgenlicht  
door 't hoge venster draalt.  
Mijn God, maak mij het sterven licht -  
en zo ik heb gefaald  
gelijk een elk wel falen kan,  
schenk mij dan Uw genâ,

opdat ik heenga als een man  
als 'k voor de lopen sta.

J.R.Th. Campert

keuze: Jan Bargeman

AARDRIJKSKUNDE

zij had een onvoldoende  
voor aardrijkskunde  
de laatste dag  
maar wist een week later  
precies waar Treblinka lag

héél even maar

Ida Vos

keuze: Jan Bargeman

## DE TREK

's Avonds gezeten op een hek  
zag ik het naadren van een trek.  
Op stille hoeven, zonder geluid,  
draafden vier ezeltjes vooruit.  
Een zwarte bok met een lange baard  
volgde slordig en bedaard  
een troep verkleurde, maagre geiten.  
Het twee-wielig wagentje reed achteraan  
– de paarden bleven gedurig staan  
om driftig achterom te bijten –  
en op de wagen een zwarte vrouw  
met twee stil-starende kleine zonen.  
Hun hoofden draaiden om naar mij,  
zo reden ze zwijgzaam en licht voorbij,  
zo rustig, haveloos en vrij...  
Ik keek hen na; ik dacht, ik wou  
zo rustig zijn en nergens wonen.

M. Vasalis

keuze: Alex Jansen

## FOTO

Mijn moeder heeft de foto uitgekozen  
die na zijn dood het meeste op hem lijkt.  
Naarmate langzaam de medogenloze,  
mij nog veranderende tijd verstrijkt,

fixeer ik hem steeds meer in deze pose;  
het raam, de stoel, het boek dat hij bekijkt,  
en al mijn komende metamorfosen  
worden door mij aan dit portret geijkt.

Straks ben ik even oud als hij op deze foto.  
Nog even, en wat is geweest  
wordt weer zoals het was in den beginne:

Dezelfde sluitertijd. Ik zit te lezen  
in deze kamer, en het licht valt binnen  
door een verdwenen raam waarbij hij leest.

Jean Pierre Rawie

keuze: Alex Jansen

TJAMPUAN

ik zag de helling deze morgen  
een vlies van groen bewegend licht  
helder, rustig, en de wind verjoeg de tijd

ik zag de eeuwigheid vanmorgen  
met de slaap nog in mijn ogen  
een grote waaier zuiverheid

wenkend

*Adriaan van Dis*

keuze: Alex Jansen

MONTIGNAC

De barones van Montignac,  
behorende tot de kouwe kak,  
was zó dik dat als zij opstond  
d'r stoel bleef zitten rond haar kont.

Zij gebruikte dan heel geleerd  
een moeilijk woord totaal verkeerd  
en sprak uiterst geaffecteerd:  
'Mijn fauteuil is gedoubleerd.'

*Jan J. Pieterse*

keuze: Alex Jansen



DE GROTE RARE SPUITBUS EN HET  
VROLIJKE MEISJE

De grote rare spuitbus is grappig.  
Hij loopt altijd heel erg krom.  
En hij heeft een rare grote rode neus.

Het vrolijke meisje heeft mooie ...  
mooie blonde haren.  
En hele ...  
hele mooie blauwe ogen.  
En een leuke ...  
leuke grote rode mond, die altijd ...  
altijd lacht.

De rare spuitbus spuit alle rare lelijke dingen weg.  
En het vrolijke meisje lacht iedereen toe en  
maakt iedereen, iedereen blij.  
Zo wordt de aarde beter mooier en vrolijker.

*Suzanne ter Weeme*

WINTERLICHT

Zo onaanraakbaar was het land nog nooit.  
Het was bevroren. De sloot was, van het water moe,  
door stilte overwaasd; een vlies deed toe  
wat er bewoog aan ondergrond. Ijs streek de plooiën

glad. Zo stelde leven tot de adem stond.  
Wit werd de damp die opsteeg uit de woorden,  
alsof wij zagen wat wij eerst alleen maar hoorden,  
alsof de liefde zichtbaar werd aan onze mond.

Landschap dat onaanraakbaar werd, stond om ons toe,  
terwijl wij zochten naar beweging in ons zelf.  
Wij werden langzaam aangetast, van stilte moe.

Kilte drong in ons door. Het woord onwennig  
viel in ons binnen. En als een koel gewelf  
stond licht van winter over ons gezicht.

*Gerard Nijenhuis*

keuze: Merel Somhorst

‘IK,’ ZEI DE SLAK OP EEN KEER TEGEN DE MIER, ‘ga net zo lang oefenen tot ik harder kan lopen dan jij.’  
‘Nou...’ zei de mier en keek de slak van terzijde aan, ‘dan zou ik maar meteen beginnen.’  
‘Ja,’ zei de slak en hij trok zich terug in een struik, zette een baan uit en begon te oefenen. De mier hoorde hem kreunen en hijgen en schudde zijn hoofd. Hij kuierde op zijn gemak verder door het bos en nam zich voor aan de oever van de rivier in slaap te vallen. Wie weet waar ik vandaag niet van droom, dacht hij. Niet lang daarna lag hij te slapen en droomde hij van een getal dat niet groot was, zelfs kleiner dan één, maar waarvan hij nog nooit had gehoord.  
Toen hij die avond terugliep naar huis en nadacht over dat getal riep de slak hem.  
‘Mier!’  
‘Ja,’ zei de mier en hij zag de slak uit het struikgewas te voorschijn komen.  
‘Ik ben zover,’ zei de slak.  
‘Waarmee?’ vroeg de mier verbaasd.  
‘Ik kan harder lopen dan jij.’  
De mier herinnerde zich het gesprek van die ochtend weer. Hij zuchtte. Maar de slak had al een streep getrokken en zei: ‘Tot de rivier.’  
Hij telde tot drie en rende weg.  
Tot zijn verbazing zag de mier de slak in volle vaart tussen de bomen verdwijnen. Hij begon toen zelf ook zo hard mogelijk te hollen en volgde het dunne, slijmerige spoor van de slak.

Buiten adem kwam hij bij de rivier aan, waar de slak een eindstreep had getrokken. De slak was daar in alle rust zijn huisje aan het wassen.  
‘Gewonnen,’ zei hij.  
De mier zei niets, klemde zijn kaken stijf op elkaar, keek de andere kant op en hoopte dat de eekhoorn hem niet had gezien.  
‘Morgen ga ik vliegen,’ zei de slak. ‘Tenminste, ik ga eerst oefenen.’  
De mier liep naar huis en sliep die nacht slecht. De volgende dag betrapte hij zich erop dat hij telkens naar de lucht keek.  
Maar, dacht hij dan, vliegen kan hij nooit. Nooit! Dat bestaat niet!  
Laat in de middag kwam de slak voorbij, traag en stuntelig fladderend. Hij slingerde, botste tegen de toppen van grassprietten aan, helde soms vervaarlijk opzij. Maar hij vloog.  
Toen hij de mier zag wuifde hij en riep: ‘Kom jij ook vliegen? Het valt best mee. Je hoeft alleen maar op te stijgen.’  
De mier keek naar de grond en trapte met volle kracht tegen een losliggende wortel.

Toon Tellegen

keuze: Merel Somhorst

## MIJN DROOM

Er was een vredige sfeer om mij heen, zo vredig dat het leek of ik met gouden stralen omhuld werd, alsof ik op een bestemming was aangekomen vol liefde. De geuren die ik rook inspireerden mijn geest. Mijn lichaam was ontspannen en het leek bijna of ik boven de grond zweefde, alles om mij heen was kleurrijk en de lucht die ik inademde was zoet. Toch waren er geen mensen, maar ik voelde me alles behalve alleen. Mijn uitademing gaf een rustieke dimensie, alsof iedere uitademing nieuwe kracht en energie tot mij doorvoer. Ik voelde mij stralen tot het diepste van mijn ziel. Totdat mijn ogen zich langzaam ontsloten en ik besepte dat ik gewoon in mijn eigen bed lag, maar wel heel vredig en met een voldaan gevoel.

Van jezelf houden is liefde,  
In de diepste betekenis van  
Het woord.

Hoeveel is mijn liefde jou waard,  
Kun je het omarmen.  
Is het te troosten in jouw bezit,  
Bezwijkt het onder jouw charme.  
Veel energie gaat er uit,  
Kun jij die dan vangen.  
Of is het alleen mijn buitenkant,  
Waar jij naar kunt verlangen.

Eerst moet je van jezelf houden,  
Om naar een ander te verlangen.  
Dan sta je sterk in het leven,  
En kun je de klappen opvangen.  
Liefde is een onbegrepen woord,  
Wat vele uit hoogmoed spreken.

Doch in zijn soort,  
Zijn vele voor dit woord bezweken.

Geluk is als een druppel op een blad,  
De nerven tekenen het uit.  
Mocht je proeven van dit nat,  
Verwijder eerst het onkruid.

Het leven is te kort om te lang bij alles stil te staan.

Kristin Deters

keuze: Maartje Punt

## DE NAKENDE WAARHEID

we lullen hier over normen en waarden die vervagen  
terwijl op andere plekken aanslagen als norm worden  
ervaren

overvolle boeings die zich door een toren boren  
zonen die voor 't verdienen van hun sporen moorden

en ook zichzelf opblazen, kamikaze blijkt een  
groeierende rage

't bloed blijft vloeien, en dagelijks  
roeien kameraden elkaar uit bloedwraak  
't moet vaak, door haat die ze voelen is 't een taak

al vanaf hun geboorte horen ze verhalen van vader  
je zal ten onder gaan als een mythische sage  
en terecht komen in een kasteel met onverzadigbare  
maagden  
die zich 't liefst laten behandelen als slaafje

je schim zal niet vervagen, maar nog jaren dagen  
bij de bevolking, als volgende generaties vragen  
naar heroïsche daden van hun voorvaderen  
ben je altijd aanwezig in de parate, kennis van je  
voormalige maten

je gaat de boeken in als de martelaar van vijandige  
soldaten  
en verlaat de aarde met een heilige status, vandaar dus  
dat staten niet meer bekend staan om 't toerisme van  
een plaatsje

maar in plaats daarvan door terrorisme dat de mensen  
er verjaagde

onze status is welvarend, maar de schrikbarende mate  
waarin dat ten koste gaat van de aarde is wat me  
zorgen baart  
zie in Vietnam nog steeds de nieuwe generatie  
geboren met afwijkende ledematen door chemische  
wapens

rond de evenaar heersen epidemieën en vergaat de  
helft van de mensen aan 't gevolg van aids en malaria  
't is de harde waarheid, we zijn ons eigen grootste  
gevaar  
we blijven maar baren dus de planeet raakt overladen

we knagen als een plaag aan alle grondstoffen van  
waarde  
we brengen schade en zorgen voor een fatale schaarste  
van essentiële stoffen, we misbruiken de aarde enkel  
om de bedragen  
vervuilen het water en graven kuilen om ons vuil in te  
begraven

we sluiten verdragen met duidelijke praat en uiterlijke  
data  
maar komt de punt bij paal lapt iedereen de afspraak  
aan z'n laars, ach

we kunnen wel afspreken maar iedereen behoudt z'n  
eigen maatstaf  
binnen korte tijd dan blazen tegenstanders elkaar van  
de kaart af

Stephan Borggreve, 2004

#### OVER BOZE HATERS EN SCHONE DAMES

een hater, boos, die genadeloos  
op je kaken stoot om je gelaat te slopen  
jouw blaam verkoos om zijn faam mee te oogsten  
op straten loop, je radeloos, met je naam te koop  
weg imago! door die blaren op je hoofd  
de bewaarde hoop waar je in gelooft  
op wraak ofzo, blijkt waardeloos  
één schrale troost: een gehavend hoofd  
creëert het effect van ademnood bij schone dames,  
zoon  
helemaal als je ook, nog kaarsen koopt  
aangestoken bij het avondrood  
samen met gebladerte van rozen  
maken ze haar hoofd, op hol en wordt ze sprakeloos  
blakend van het blozen  
maak je haar dan ook, nog aardig laveloos  
door mateloos op haar te toosten  
dan laat zij zich zo, als slaafje betoverd  
door je schaken of veroveren  
als ware je persoon, een ware farao

Stephan Borggreve, 2004

## TOEN

toen was het normaal  
toen was niks bijzonder  
toen was het vitaal  
toen was het geen wonder  
toen was ik een fool  
toen was er geen kommer  
toen was het gevoel  
van toen nog veel gezonder

je voelt de waarde van iets pas, wanneer het weg is  
melancholie, het gevoel van onvoldane verwachtingen,  
echt 't is  
 cliché, maar clichés zijn clichés doordat ze zo waar zijn  
verlaat excuses, niets is waardevoller dan de waarheid  
vaak lijkt, surrealiteit een sterke houvast  
maar 't blijkt, een schrale troost op je ouwe dag  
want de feiten zijn de eigenlijke sporen van een ieder  
en dat klinkt in deze woorden nogal wieses  
toch, ontvluchten mensen elke dag hun situatie  
zoeken het in drugs, of in schaduwrelaties  
bang voor de spiegelende werking van werkelijkheid  
zelfreflectie blijkt, een tergende ergernis te zijn  
mensen zijn, zelfs geneigd, zichzelf te vermijden  
verstoppen hun karakter, zo valt ze niets te verwijten  
verhullen zich in trends, in een gedeelde mening  
bang om de fout in te gaan, vinden ze wat iedereen  
vindt

toen was het normaal  
toen was niks bijzonder  
toen was het vitaal  
toen was het geen wonder  
toen was ik een fool  
toen was er geen kommer  
toen was het gevoel  
van toen nog veel gezonder

heb ik er niet met volle teugen van genoten?  
heb ik het niet leuk gevonden, zijn mijn anekdotes  
gewoon een, manier om te beseffen dat het er niet  
meer is  
en dat het niet meer is, dan mijn beleving  
in een samenleving die gecompliceerd is  
die denkt in wat er goed en wat verkeerd is  
ten zeerste is, 't essentieel om te beseffen  
dat alles om je heen subjectief gefilterd is door jouw  
lenzen

jij maakt je waarheid, jij creëert geluk  
jij creëert vermaak, en als je dat niet lukt  
ligt jouw gebrek aan plezier bij jezelf  
dus leg verantwoording af bij jezelf, als dat niet helpt  
kijk je in de spiegel en bedenk je wie er  
zuurstof in jouw longen inhaleert, in ieder  
geval niet de mensen die jou beïnvloeden  
maak je eigen plezier, door je voor een slachtofferrol te  
behoeden

toen was het normaal  
toen was niks bijzonder  
toen was het vitaal  
toen was het geen wonder  
toen was ik een fool  
toen was er geen kommer  
toen was het gevoel  
van toen nog veel gezonder

Stephan Borggreve, 2004

#### SOTTO VOCE

Zoveel soorten van verdriet,  
ik noem ze niet.  
Maar één, het afstand doen en scheiden,  
En niet het snijden doet zo'n pijn,  
maar het afgesneden zijn.

Nog is het mooi, 't geraamte van een blad,  
vlinderlicht rustend op de aarde,  
alleen nog maar zijn wezen waard.  
Maar tussen de aderen van het lijden  
niets meer om u mee te verblijden:  
mazen van uw afwezigheid,  
bijeengehouden door wat pijn  
en groter wordend met de tijd.

Arm en beschaamd zo arm te zijn.

M. Vasalis

keuze: Tineke Maas

ZIEN

1.

wat ik zie is een

voorbeeld:

dit object is een boom onder de bomen

en deze variëteit van groen heet gras

geluiden zijn zichzelf

en ook geuren gaan direct

tot mij in

(het nut van natuurkunde:

weten

dat geluiden reizen

dat geuren zich afscheiden

van hun oorsprong)

maar wat ik zie

- langs de straatweg van de analogie -

wordt door mijn oog intact

gelaten

en blijft

een ding onder de dingen

alleen een baby

ziet

wat is.

2.

maar de dingen in deze natuur zijn met geen pen te

30

beschrijven

complexer

voor het oog nog

dan de ernstigste

de innerlijkste

waarheid

want pen noch inkt

noch woorden

zijn van nature

complex

zodat de beschrijving

het moeilijke maakt tot iets anders

we nemen een voorbeeld:

dit houtje in mijn hand

(het houtje dat in mijn zak zit

om mijn hand te troosten terwijl ik

wandel

mijn voelhoutje)

:

het ene uiteinde

geknobbeld

het andere

recht, plotseling

het midden ervan

stevig

de gladheid

warm

de kleur

als noten

en daar heb je het al: een metafoor.

31



3.  
ik weet niet, ik weet niet wat je ziet als je kijkt  
we nemen een voorbeeld  
mijn hand

wat jij ziet zijn vingers  
(je voelt de vingers niet)  
zie je de moedervlek  
welke lijnen zie je  
welke tekening vormen de aderen  
denk je dat mijn vingers dik zijn en kort  
oordeel je?

mijn hand  
= de hand die dit schrijft  
mijn linker  
(ik wachtte met schrijven tot de juffrouw niet keek)  
maar als ik ervan zeg dat de nagels zijn gebeten  
heb ik dan ook gewezen op die vreemde eigenschap  
dat  
een nagel in haar vorm me vaak doet denken aan  
het gezicht van iemand die ik ken?

kijken is daarom niet enkel registreren  
maar alchemiek gegevens combineren  
(denk)beelden samenvoegen in een kennelijk patroon  
dat eigen is  
& verbonden met de  
emoties

en  
ik weet dat als ik anderen zie kijken  
ik niet zal kunnen weten wat ze zien  
dus kan ik al niet eens  
achter je ogen zijn  
als je kijkt naar  
hoe mijn hand  
zich tijdelijk te rusten legt  
op je borst

4.  
ik ken je zo goed dat ik je haast niet meer zie:  
ik herken je

zo weet ik bij voorbeeld hoe  
je wangen zachtjes ronder worden als je kwetsbaar  
bent

en denk ik vaak o ja natuurlijk  
als je me zegt dat je niet van je moeder houdt  
ik ken je verhaal en  
zie niet je pijn

ik zie  
de optelsom van jaren  
al mijn herinneringen aan jou in je gezicht  
en hoor je dan verkeerd zoals geregeld blijkt  
omdat ik naar herhaling kijk en niet naar dit moment

deze dingen spijten me vaak meer dan ik kan zeggen  
ik wil je zien

zoals een baby je zou zien  
voor het eerst.

5.  
ik zie  
en zie niet wat ik zie

ik weet van mezelf dat ik van jongsafaan ben  
opgescheept met een eeuwige honger  
naar verklaringen, begrip,  
oorzaak, reden, einde en begin  
dus  
grabbel ik in paniek naar  
de waarheid die op de werkelijkheid past  
naar de betekenis

blinde vrouw die ik ben

ik die er steeds van uitga dat wij onszelf zouden  
kunnen begrijpen  
nietwaar  
want wat wij begrijpen is natuurlijk kleiner dan  
wij zijn

maar zelfs als ik begrijp en ook de oorzaak ken  
ben ik geen stap verder  
gewandeld  
op het pad van de ervaring

\  
alsof ik door me aan verleden vast te klampen ook  
de toekomst kennen zou

het hier en het nu  
garantie  
want de waarheid betekent niet  
maar bestaat  
de werkelijkheid is

zo zal ik naar je kijken telkens als ik je zie  
als iemand die te groot is om volledig te begrijpen  
en als een werkelijkheid  
in mijn ervaring

(je woord  
mijn hand  
waarheden groter dan betekenis)

en ik zal onmetelijk van je gaan houden

omdat  
voor het ervaren van wat werkelijk is  
slechts open  
ogen nodig zijn  
en de moed van een baby

zie je wat ik bedoel?  
als ik je uitleg wat ik voel  
zeg ik je  
de waarheid.

Hannes Meinkema  
keuze: Tineke Maas

## HOONTE

Vlak voor de ramen staat het boomtheater.  
Insecten trekken strepen langs de ruit  
en vlinders buit'len om elkanders buit.  
Een dikke duif vliegt in de groene krater

van bladeren, een duiker onder water,  
en komt er later even oud weer uit.  
Het leven, tegen dit décor gestuit,  
wordt speeltoneel terwijl ik kijk en staat er.

Ik heb van de natuur nog nooit genoten  
als hier op Hoonte in de Achterhoek,  
Mariahoeve heet het hoge huis.

Hier krijgt het ogenblik voldoende grootte  
en achtergrond, een eeuwig open doek  
voor de verbeelding van het paradijs.

Gerrit Achterberg

keuze: Tineke Maas

## VLIEGVELD

Er was een joodse muzikant die noch in Israël  
noch in Amerika zijn huis vond, die in Amsterdam  
een tent met loof bewoonde. Zijn altviool, door  
de hybride klank geschikt voor liederen van rouw  
en schrale troost, moest dagelijks zoveel plaatsen  
in de wereld, zoveel punten in de tijd omspannen.

Zijn dochtertje hurkt op de stenen vloer en wacht.  
Intens beidt zij haar vader na zijn reis, zij laat  
zich niet door chocola, door grapjes of verhalen  
van haar werk afleiden, schudt slechts afgemeten  
nee. Haar plaats is hier, haar tijd is nu; zij wil  
niets zien dan wat zij denkt en wekenlang bewaarde.

Hij heft haar op. Hij zegt niet: hoe moet ik  
vertellen dat vaders onthoofd, dochters verbrand  
zijn. Zij zegt niet: hoe kan ik zeggen dat ik met  
het nieuwe zusje geen leven, zonder jou geen  
vreugde heb. Zij zien elkaar. In de onmogelijke  
broeikas van de luchthaven staan zij te bloeien,  
hun ogen zijn voor elkaar regen en zonlicht.

Anna Enquist

keuze: Edith van Duijn

## HET LEVEN

Ik stond toen in mijmerij  
aan het scheemrende strand van de zee –  
de wereld was achter mij,  
en de zon zonk voor mij naar zee –  
en tussen de zon en mij  
zong de grote zang van de zee.

Er kwamen toen mannen aan  
en zij maakten muziek in een rij –  
er kwamen ook kinderen aan,  
die dansten er huppelend bij –

En ik hoorde de maat van het lied,  
die was niet droef en niet blij  
want eentonige lach en verdriet  
dansten er zij aan zij.

O, dat was de vreemde mineur  
van het eeuwige scheemrende wee –  
en blij met die droeve mineur  
dansten de kinderen mee –  
en langzaam verging alle kleur  
want de zon zonk in zee.

Toen stierf ook de melodij  
en de dans in de schemering mee –

ineens leek het jaren voorbij  
dat lied en die dans bij de zee –

o, mijn woelende mijmerij  
bij het ruisen dier eeuwige vreê –

en de wereld was achter mij  
en de zon zonk weg in de zee –

en tussen het graf en mij  
zong de grote stem van de zee.

A. Roland Holst

keuze: Edith van Duijn

## VRIEND

Je hebt iemand nodig  
stil en oprecht,  
die als het erop aan komt  
voor je bidt of voor je vecht.  
Pas als je iemand hebt,  
die met je lacht en met je grient,  
dan pas kun je zeggen:  
'k heb een vriend

Toon Hermans

keuze: Edith van Duijn